

Međutim, Bog je u pejzažu ostavio trag svoje ljepote i prisutnosti. Ostavio je i u nama oživljujući nas u stanjima svete inspiracije. Ali u pejzažu sijeva njegova ljepota kao munja, od koje odstupa sotona. Ostaje nam još problem vremena. Duša se nada i vjeruje da će ono »proteći a ja ću u svojoj zabiti rasti hao himalajski cedar...« do dana kada ću biti izabran za mimohod kao i toliki od kojih još samo pamtim »osmijehe iz daljine i obrise«!

Čitav tok ove poezije jest pretok duhovnog duba jedne duše. Ovaj boj koji je svima nama zajednički ovdje se odvija sažet u nizu slika i lutanja našim podsvijetom, omeđenim čvrstim granicama konačnosti. Andeo svjetla često trubi u ovoj lirici kao glas pijetla u praskozorje, da se približava dan i da je blizu svjetlo. Veljko Vučetić ga prepoznaje kao što prepoznaje i pandže i svu silinu i moć oca tame.

Upitaš se gdje je moć čovjeka? Ovisi li još što o meni? Ako ništa, ono ostaje želja: »Nitko da me ne pretekne u ljubavi prema Bogu...«!

Ova poezija duboko religiozna i mistična biva aktualna i takva ostaje. Mislim da je ona neizbrisiv trag duboke ljudske duhovnosti, kršćanske i mistične, i ujedno umjetnički konzekventne u sebi samoj, kao i u svojim vremenskim i prostornim uvjetima. Duboko intimna, nije banalno iskrena. Dapače, tolikim plaštem literarnih figura pokrivena, odnosno u njih pretočena, doimlje se kao osamljena ponornica hrvatske mističke lirike, posebna i izvorna, u kojoj je vrlo teško pronaći bilo kakav utjecaj, jer je nije rodio l'art pour-artistički zanos nego je krvarina jedne autentične Golgote.

Stvarnost ove svoje poezije Vučetić poistovjećuje sa strunama svoje duše. Zato je uvijek spreman, poput Meštrovićeva Ivana od Apokalipse, da upiše novi znak, da krene na novu brazdu i put. Predanost uzvišenoj inspiraciji vodi ga sigurnom stazom na kojoj je pero jezičac seizmografa potresa vasijskih dubina, gdje se u vječnoj tajni stapaju Biće i SVEBITAK!

SVJEDOČANSTVO O POSLJEDNJIM PAPANAMA

Gli ultimi Papi — Testimonianze, Pontificia università Urbaniana, Roma, 1980.

Petar Zdravko Blajić

Na papinskom sveučilištu Urbanianumu, kardinal Angelo Rossi, prefekt Kongregacije za širenje vjere i veliki kancelar istog misijskog učilišta, bio je promotor komemoracija pape Pija XI, Pija XII, Ivana XXIII, Pavla VI. i Ivana Pavla I. Spomenuti su pape komemorirali kardinali i biskupi koji su im u svoje vrijeme bili najbliži suradnici, te su imali mogućnost upoznati ih izbliza: njihov karakter, duhovnu fizionomiju i zauzetost za dobro Crkve. Radi se o svjedočanstvima koja imaju posebnu vrijednost za povijest, budući da su doneseni neki novi aspekti osobnosti onih papa koje drugi nisu imali mogućnost izbliza upoznati. Ta su svjedočanstva sada izišla u knjizi-zborniku i tako postala dostupna širokom krugu. Knjiga je na raznim stranama već doživjela osvrte i meritorne pohvale. Mi ćemo za naše čitatelje vrlo sažeto, slijedeći Rinalda Panettu, donijeti nešto iz bogatog sadržaja te knjige-zbornika prateći je redoslijedom papa.

Pio XI.

Kardinal Carlo Confalonieri, dekan kardinalskog kolegija, dugogodišnji tajnik pape Rattija, predstavlja nam papu Pija XI. Citati što on priča o tom papi znači ući u jedan nepoznati svijet vrlo bogat iznenađenjima. Gotovo ostajemo bez daha pred radom bez sna i grozničavom marljivošću Pija XI. Oživjevši vatikansku državu Lateranskim ugovorom 1929, htio je tu državu opskrbiti nužnim strukturama za njezino normalno funkcioniranje. Tu su: velika zgrada uprave, željeznička postaja, radio postaja (jedna od prvih u svijetu), termoelektrična centrala, opskrbni centar, pošta, telegraf, mehanička radionica,

autopark, počeo je s uređenjem prekrasnih vatikanskih vrtova, tu su još etiopski zavod, nova pinakoteka, veliki ulaz u muzeje i galerije. Mnogo je učinio i za Rim; sagradio je 22 nove crkve, četiri nacionalna zavoda, zatim oko 1000 novih župskih kuća na Siciliji i na jugu Italije a da i ne spominjemo velike restauracije u bazilici sv. Petra i ostalim bazilikama te mnogim rimskim katakombama. U istoj godini dok je osnivao institute za crkvenu arheologiju, za orijentalne studije i Lateransko sveučilište najavio je i veliki jubilej našega spasenja (1933); dnevno je primao u audijencije skupine vjernika i pojedince itd... Kard. Confalonieri iznosi na svjetlo mirnu narav i smiren izgled pape koji je usred svih tih vulkanskih radova ostavljao dojam kao da ima malo ili kao da nema ništa raditi; govori nam o njegovoj apsolutnoj rezerviranosti kad govori o svom privatnom životu, o nepodnošljivosti bilo kakva laskanja, o svojoj pobožnosti koja ga je uvijek silila da nađe vremena za neizostavno moljenje časoslova i krunice, kojoj je ostao vjerman do posljednjeg dana. Svjedočanstvo kard. Confalonierija obogaćeno epizodama i detaljima daju figuri Pija XI. onu važnost koja možda nije ni bila uočena od mnogih njegovih suvremenika.

Pio XII.

»Čovjeka mira i papu rata« Pija XII. komemorirao je kardinal Antonio Samorè, bibliotekar i arhivista SRC, koji je prisutne slušatelje i sada čitatelje podsjetio koliko je papa Pacelli radio najprije da bi se izbjegao drugi svjetski rat, a zatim da bi se ublažile bezbrojne nadošle patnje. Ustanovljenjem papinske komisije za pomoć, njegova aktivnost za pronalazak i zbrinjavanje izgnanih, raspršenih i zarobljenika sa svih frontova, posebna zauzetost za Poljsku, dar u zlatu koji su tražili nacisti za oslobođenje Židova, zauzimanje za osuđene na smrt i čitava serija odricanja koja su se namećala svaki dan uz nevolje žrtava rata, prihvata u papinske palače evakuiranih i onih koji su bili u opasnosti — »tutti salvati anche se non tutti grati« — kako reče kard. Tardini, njegovo djelo za spas Rima, sve to i toliko drugog oživljava pred nama kroz osobna sjećanja starog suradnika Pija XII. kojega su s punim pravom nazvali *Pastore Angelico* i *Defensor Civitatis*. Kardinal se osvrće i na njegov magistralni magisterij i neke druge hrabre odluke: prijevod psaltira, definiciju dogme o Uznesenju, iskapanja ispod oltara u bazilici sv. Petra. Svi događaji ovih sjećanja već su važan dio povijesti.

Ivan XXIII.

Msgr Loris F. Capovilla, biskup Loreta, daje svoje dragocjeno svjedočanstvo, kojega se živo sjeća, o osjećaju poniznosti koji papu nije nikad napuštao; prirodni i duboki kršćanski stav dobra i milosrđa vodili su ga k bolesnicima i umirućima, zatvorenima i djeci, službenicima Svete Stolice i stanovnicima predgrađa. Msgr Capovilla se sjeća još i duboke pobožnosti tog »seoskog župnika« čije je npr. nedjeljno moljenje Pozdrava Gospi s prozora uvijek bilo praćeno dubokim a jednostavnim i očinskim riječima što ih je upravljao vjernicima; sjeća nas obnavljanja korizmenih postaja i detalja, da nikada nije propustio na koljenima izmoliti molitve Leona XIII; nakon mise i kako nikada nije dan zaključio a da nije izmolio barem jedan dio krunice. Bivši tajnik Ivana XXIII. msgr. Capovilla doziva nam u sjećanje činjenicu kako je papa kao osamdesetgodišnjak — ali mlad u svojoj ljubavi prema Crkvi — imenovao nove kardinale, i to jednog Japanca, jednog Filipinca, jednog Tanzanijca i kako je u bazilici sv. Pavla izvan zidina najavio saziv općeg koncila. Zatim izlaže dalje o njegovu magisteriju, o poštovanju i počastima koje je izazivao i dobivao sa svih strana, koje su, među ostalim, dovele ruskog metropolitu Nikodima koji je kao starac obranio tezu iz teologije pod naslovom *Ivan XXIII — rimski papa* i donio buket cvijeća na grob papin, i potakle glazbenika Dariusa Milhauda da sklada »valjda prvu u povijesti glazbe« simfoniju na tekstove jednog papinskog dokumenta, enciklike *Pacem in terris*...

Pavao VI.

O papi Montiniju, »o jedinstvenom i izvanrednom bogatstvu njegova nutarnjeg života« govori na dugo, s osobnim osvrtima, kardinal Sergio Pignedoli, predsjednik Tajništva za nekršćane. »Poznavao sam ga dugi niz godina u

kojima sam mu bio vrlo bliz po velikodušnom prijateljstvu koje mi je poklonio.« »Njegov način reagiranja uvijek je tražio uvjerenje sazrelo u tišini, studiju i molitvi. Odatle i njegov karakter od nekih nazvan 'hamletski'. Osjećao je potrebu za dugim razmišljanjem prije nego bi se odlučio na djelovanje ili izrekao neku riječ ili dao izjavu. Njegov unutarnji prostor, po mojem mišljenju, bio je uvijek širi od onog vanjskog... Pavao VI. bio je upoznat tek na svojoj smrti i samo onda tisak je i na poseban način svijet kulture, uočio u potpunosti i priznao njegovu pravu vrijednost...« Kardinal se zadržava na intimnom liku Pavla VI, na njegovu studiju, radu i upravljanju dušama »tako da je svakog tjedna provodio mnoge sate u ispovjedaonici crkve sv. Ane unutar Vatikana.« S obzirom na studij, osobito teologije i filozofije, papa je imao posebnu predilekciju za francuske autore, i kard. Pignedoli se sjeća njegova vjernog prijateljstva s osobama kulture koju je dobro poznao i pratio. Široku kulturu papa je stekao svojom augustinovskom oštroumnošću. Tako je papa uvijek bio informiran o problemima svojih suvremenika i svoga vremena. Ali iznad svega on je bio čovjek Božji i svećenik koji se potpuno predao Bogu i preko Boga ljudima noseći im Boga. Osjećao je s ljudima u njihovim konkretnim i aktualnim problemima, tako da je i u tome bio par excellence moderan. Zbog svega toga iskusio je na poseban način osjećaj osamljenosti, izoliranosti, sve dotle da se je govorilo o agoniji. »Ljubio je uistinu Crkvu i u toj svojoj ljubavi predstavio je i predložio dijalog kao nužni instrument kojim bi Crkva u ovo naše vrijeme vršila svoju evangelizatorsku misiju. On je bio konstruktor dijaloga s nekršćanima i nevjerujućima. Dijalog je učinio sustavom u *Ecclesiam suam*: nov i smiren program, znak duhovnog zagrljaja čitavog svijeta, bez granice i predrasuda. Pavao VI. želio je da Crkva ima kardinale iz čitavog svijeta pogotovo kao predstojnike kongregacija, a biskupe u misijskim krajevima iz samih tih zemalja. »On je — reče kardinal Garrone — bio veliki izbornik pape Woityla, jer je svojim imenovanjem tolikih kardinala razasutih po čitavom svijetu pripremio izlazak papinstva iz Italije i Evrope...«

Ivan Pavao I.

Ove komemoracije posljednjih papa zaključuje osamdesetdvo godišnji msgr. Gioacchino Muccin, bivši biskup Belluna, govoreći o Ivanu Pavlu I, papi smiješka, koji je prije nego je postao Kristov vikar bio generalni vikar bellunске biskupije za istog msgr Muccina. Govornik je u svojim govorima spominjao kulturnu pripremu pape Luciania, njegovu izvrsnu nauku, njegovo dugo poučavanje u interdiječezanskom sjemeništu, njegovu aktivnost pastira duša i apostola, koji je živo želio da ljudi upoznaju i uzljube Krista, propovjednika one vjere i onih principa koje Crkva proklamira i uči. Njegov rječnik i stil bijahu rječnik i stil lako prepoznatljivog pastoralnog radnika u svakom pismu, u svakoj propovijedi, katehezi, dapače i u aktivnosti novinara koju je razvijao u *Messeggero di S'Antonio* kad je bio patrijarha Venecije. Njegova pobožnost svaki dan ga je vodila molitvi, meditaciji, u posjet Presv. Sakramentu, u nadnaravnu viziju svećeništva. Zašto je izabrao dvostruko ime Ivan Pavao? »Za mene — kaže msgr Muccin — taj izbor je izraz nerijetke intuicije kojom je bellunski papa razriješivao čvrne situacije.« Završavajući svoj prikaz pok. pape msgr Muccin kaže da iznenadna mrt pape Lucianija nema ni ljudsko ni psihološko obrazloženje. Može se razumjeti samo u svjetlu vjere i u perspektivi budućnosti Crkve. Prema liječnicima, ni po čemu se nije moglo predvidjeti ono što se dogodilo. »I ova okolnost utvrđuje u meni uvjerenje da su 33 dana pontifikata pape Lucianija trebala poslužiti kao priprema događaja izbora pape ne-Talijana. Ustanova i nužnost jednog pape ne-Talijana, radi razloga vjere i radi povjerenja u katolicitet Crkve, bilo je već gotovo nešto neizbježno. Vjerujem da je svatko u spletu tih događaja mogao napipati cilj božanskih odluka. Njegova smrt nije bila zalaz nego zora...«

Dalo bi se iz ove vrijedne publikacije izvući još mnogo toga, no to ostavljamo čitateljima. Ova svjedočanstva izviru iz poznavanja i ljubavi ali bez pristranosti kako i dolikuje uglednim imenima, autorima ovih predavanja — članaka.